

Informacja o przeprowadzonej

ANALIZIE ZDARZENIA

Oznaczenie analizy:

Analiza 3/2025

Autorzy raportu:

Grupa ekspertów powołana przez Zespół do spraw analizy zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu

Data publikacji:

24 września 2025 rok

Podstawa prawna udostępnienia

art. 22m ust. 6 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r., poz. 1802)

Spis treści

I. Podstawa prawna i zakres udostępnianej informacji	3
II. Zwięzły opis stanu faktycznego	3
III. Wnioski końcowe i zalecenia dla właściwych organów lub instytucji	3
IV. Rekomendacje, które dotyczą funkcjonowania systemu ochrony małoletnich	9
Rekomendacje systemowe:	9
Rekomendacje sektorowe:	10
A. Pomoc społeczna	10
B. Ochrona zdrowia	13
C. Sprawiedliwość	13
D. Sprawy wewnętrzne, pomoc społeczna, sprawiedliwość, równe traktowanie, ochrona zdrowia, oświata:	14
E. Sprawy wewnętrzne, Policja:	14
VIII. Propozycje wydania lub zmiany aktów normatywnych	15
A. Sprawiedliwość	15
B. Pomoc społeczna	16
C. Równe Traktowanie	16

I Podstawa prawna i zakres udostępnianej informacji

Zgodnie z art. 22m ust. 6 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U. z 2024 r. poz. 1802):

„Na stronie internetowej urzędu obsługującego Ministra Sprawiedliwości umieszcza się informację o przeprowadzonej analizie określonego zdarzenia, która zawiera zwięzły opis stanu faktycznego analizowanego zdarzenia oraz wnioski końcowe i zalecenia dla właściwych organów lub instytucji, z wyłączeniem danych osobowych małoletniego lub innych osób mających związek ze zdarzeniem, o którym mowa w art. 22d ust. 1, umożliwiającą identyfikację tych osób, miejsce zdarzenia lub siedzibę właściwych organów lub instytucji”.

II. Zwięzły opis stanu faktycznego

Trzynastomiesięczny chłopiec zmarł w wyniku doznawanej przemocy domowej. Rodzina była objęta czynnościami Policji, sądu rodzinnego, kuratora sądowego, pomocy społecznej, pielęgniarstwa środowiskowej. Starsze przyrodnie rodzeństwo chłopca zostało zabezpieczone w pieczy zastępczej w okresie przypadającym już po urodzeniu chłopca.

III. Wnioski końcowe i zalecenia dla właściwych organów lub instytucji

Prezydent (...)

Eksperti rekomendują:

1. Uruchomienie na terenie miasta (...) całodobowej placówki wsparcia świadczącej usługi hostelu dla kobiet i rodziców z dziećmi, świadczących pomoc psychologiczną, prawną oraz poradnictwa rodzinnego.
2. Przekazanie środków finansowych na zatrudnienie w niezbędnym wymiarze asystentów rodziny dla mieszkańców miasta (...).
3. Zorganizowanie spotkania podmiotów pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w celu dokonania lokalnej analizy zdarzenia w postaci śmierci małoletniego (...) i podjęcie działań mających na celu zwiększenie i ułatwienie przepływu informacji pomiędzy tymi podmiotami dotyczących rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej lub tą przemocą dotkniętych.

4. Zapewnienie realizacji superwizji dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych, a także innych osób pracujących z dziećmi krzywdzonymi lub narażonymi na przemoc.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w (...)

Eksperci rekomendują:

1. Opracowanie dla pracowników pomocy społecznej pracujących z rodziną i dzieckiem, tj. pracowników socjalnych, asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, poziomów ryzyka krzywdy dla dzieci: poziom wysoki, poziom średni, poziom niski, w postaci opisów, jako standardy do analizy sytuacji dziecka w rodzinie.

Poziomy te powinny uwzględniać czynniki ryzyka poważnej krzywdy dziecka takie, jak np. w wywiadzie rodzinnym w przeszłości informacje o pozbawieniu opiekuna praw rodzicielskich do dzieci, umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, o nadużywaniu alkoholu lub innych środków psychoaktywnych przez opiekuna, o nadzorze opiekuńczym w rodzinie nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej, o zdiagnozowaniu w rodzinie problemów opiekuńczo – wychowawczych, informacje o częstej zmianie partnerów, i o nowym partnerze matki dziecka, oraz o innych czynnikach i sytuacjach, które nie pojawiły się w przedmiotowym analizowanym zdarzeniu ale stanowią czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka w świetle współczesnej wiedzy o zjawisku.

Na podstawie stopnia skumulowania występowania lub braku czynników ryzyka poważnej krzywdy dziecka powinno się określać poziom ryzyka krzywdy dziecka i na tej podstawie, w indywidualnym planie pomocy rodziny, określać intensywność monitorowania sytuacji rodziny, oraz rodzaje wsparcia i działania jakie należy podejmować na rzecz ochrony dziecka.

W rodzinach z rozpoznanym wysokim poziomem ryzyka krzywdy dziecka winno się zintensyfikować wizyty służb monitorujących i wspierających rodzinę, oraz zintensyfikować działania interdyscyplinarne podejmowane we współpracy z sądem rodzinnym, policją, oświatą, ochroną zdrowia i innymi służbami zgodnie z potrzebą. W takich przypadkach **eksperci rekomendują każdorazowe** wystąpienie do sądu rejonowego z wnioskiem o wydanie zarządzeń opiekuńczych oraz, jeśli zachodzą przesłanki z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177), przyznanie

rodzinie asystenta rodziny. Analizowanie rodziny pod kątem poziomów ryzyka krzywdy dla dzieci winno być obowiązkowe dla każdej rodziny.

2. Zgodnie z art. 121a ustawy o pomocy społecznej, umożliwienie korzystania z superwizji pracy socjalnej pracownikom socjalnym, ponadto **eksperci rekomendują** superwizję dla asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

3. Utworzenie w ośrodku grupy wsparcia prowadzonej przez psychologa dla chętnych pracowników socjalnych i asystentów rodziny zajmujących się przemocą domową. Ponadto, **eksperci rekomendują zapewnienie** możliwości indywidualnego korzystania z konsultacji psychologicznych ww. grupom zawodowym, w związku z wykonywaną pracą.

4. Wysokiej jakości szkolenia dla pracowników socjalnych, asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, podnoszące kompetencje w zakresie rozpoznawania nieoczywistych symptomów przemocy domowej, w tym przemocy w formie zaniedbania, w zakresie oznak, jak i czynników ryzyka w rodzinie. Istotne jest, by była to odpowiednia forma szkoleń z wykorzystaniem metod aktywizujących uczestników (warsztaty, praca na przypadkach, metody kreatywne, aktywizujące, eksperci – praktycy).

5. W związku z przedłużającymi się postępowaniami dotyczącymi przyznania asystenta rodziny i brakiem wystarczającej liczby asystentów rodziny, zwiększenie liczby asystentów rodziny w Ośrodku adekwatnie do zgłaszanych potrzeb.

6. W przypadku zdiagnozowania w rodzinie przemocy domowej wobec małoletniego w formie zaniedbań opiekuńczo – wychowawczych, medycznych, higienicznych, **każdorazowo** wszczynanie procedury Niebieskie Karty przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny.

7. Nawiązanie współpracy z ośrodkami referencyjnymi I i II poziomu w psychiatrii dzieci i rodzin działającymi na terenie (...) celem wypracowania procedury współpracy i koordynacji leczenia dla rodzin objętych pomocą Ośrodka.

Sąd Rejonowy w (...)

Eksperci rekomendują:

1. Każdorazowe rozważenie możliwości wszczęcia z urzędu postępowania w przedmiocie władzy rodzicielskiej nad małoletnim, którego rodzicowi/opiekunowi ograniczono władzę rodzicielską nad innymi dziećmi poprzez umieszczenie ich w pieczy zastępczej lub tej władzy rodzica/opiekuna pozbawiono w związku ze stwierdzeniem rażącego zaniedbania swoich obowiązków względem małoletnich.

Brak przeprowadzenia postępowania w przedmiocie władzy rodzicielskiej nad małoletnim pozostawionym pod opieką rodzica/opiekuna negatywnie zweryfikowanego pod względem kompetencji opiekuńczo-wychowawczych (umieszczenie rodzeństwa w pieczy zastępczej, sygnalizowanie dostrzeganych przez pracowników placówki nieprawidłowościach w opiece sprawowanej przez rodzica) niesie ryzyko powielania zagrożeń identyfikowanych w rodzinie względem pozostawionego w niej dziecka przy jednoczesnym braku systemowego wglądu w jego sytuację (np. nadzoru kuratora sądowego).

2. Ustanowienie efektywnego systemu zastępstw w sekretariatach Wydziałów Rodzinnych i Nieletnich, zapewniającego bieżący i płynny przepływ informacji i zlecanie zadań między sądem rodzinnym a zespołami kuratorskiej służby sądowej, szczególnie w okresie dłuższych (powyżej tygodnia) nieobecności pracownika realizującego powyższe zadania.

Spóźnione procedowanie przez sekretariat wydziału rodzinnego w zakresie przekazania zlecenia wywiadu środowiskowego kuratorowi sądowemu i brak efektywnego systemu zastępstw lub/i niewystarczająca obsada kadrowa w sekretariacie, znacząco odracza w czasie możliwość efektywnej reakcji kuratora i sądu - tym samym może zmniejszać szanse udzielenia małoletniemu należytej ochrony systemowej.

Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w (...)

Eksperci rekomendują:

W przypadku dostrzeżenia w rodzinie utrzymujących się nieprawidłowości i czynników ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa dziecka pozostającego nadal pod opieką rodzica, którego inne

dzieci przebywają w pieczy zastępczej, **každorazowe** występowanie do sądu rejonowego z wnioskiem o wydanie zarządzeń opiekuńczych w trybie art. 109 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz powiadomienie o tym fakcie właściwej jednostki pomocy społecznej.

Przychodnia (...)

Eksperci rekomendują:

1. Szkolenia dla pielęgniarek, pielęgniarek położnych, lekarzy i innych pracowników POZ, podnoszące kompetencje w zakresie rozpoznawania nieoczywistych symptomów przemocy domowej, w tym przemocy domowej w formie zaniedbania, jego oznak i czynników ryzyka w rodzinie, a także szkolenia z zakresu procedury „Niebieskie Karty” oraz procedury zapewnienia ochrony dziecku z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Istotne jest, aby były to szkolenia o wysokiej jakości i odpowiednie co do formy, tj. z wykorzystaniem metod aktywizujących (warsztaty, praca na przypadkach, metody kreatywne, aktywizujące, eksperci – praktycy). Udział w szkoleniach powinien być zapewniony dla obecnego personelu placówki oraz powinny być one organizowane dla nowo zatrudnianego personelu.

2. W przypadku zdiagnozowania w rodzinie czynników ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa dziecka, np. w wywiadzie rodzinnym w przeszłości informacje o pozbawieniu opiekuna praw rodzicielskich do dzieci, umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, o nadużywaniu alkoholu i innych środków psychoaktywnych przez opiekuna, o nadzorze opiekuńczym w rodzinie nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej, oraz o zdiagnozowaniu w rodzinie problemów opiekuńczo – wychowawczych, nowym partnerze matki dziecka, częstej zmianie partnerów lub informacje o innych budzących niepokój o dobrostan dziecka okolicznościach, każdorazowe wystąpienie do sądu rodzinnego o wydanie zarządzeń opiekuńczych w trybie art. 109 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego i powiadomienie jednostki pomocy społecznej o tym fakcie.

3. W przypadku kiedy pielęgniarka, pielęgniarka położna, lekarz, inny pracownik przychodni, zdiagnozuje w rodzinie przemoc domową wobec małoletniego w formie zaniedbań

opiekuńczo – wychowawczych, medycznych, higienicznych, czy innych, **każdorazowo** wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” przez pracowników uprawnionych.

Komenda Miejska Policji w (...)

Eksperci rekomendują:

1. Przeszkolenie funkcjonariuszy Policji, w szczególności dzielnicowych z podstaw prawnych i faktycznych wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” z uwzględnieniem sytuacji, które stanowią przemoc wobec dzieci w innych formach niż przemoc fizyczna.

Szkolenie powinno zakończyć się skutecznym sprawdzeniem wiedzy i umiejętności nabytych przez uczestników szkolenia. Szkolenie powinno mieć formę praktycznych zajęć z wykorzystaniem konkretnych przypadków przemocy (zajęcia warsztatowe).

2. Podjęcie działań umożliwiających funkcjonariuszom Policji dokonanie sprawdzenia osoby zamieszkującej z dzieckiem, a nie będącej jej biologicznym rodzicem/opiekunem prawnym (nowy partner/partnerka rodzica), pod kątem uprzedniej karalności tej osoby, uczestnictwa w procedurze „Niebieskie Karty” lub innych procedurach, o których informacje może posiadać Policja, a które mogą stanowić czynniki ryzyka wystąpienia przemocy ze strony tej osoby wobec dziecka.

3. W przypadku zmiany właściwości dzielnicowego, zastępstwa lub innych wypadków, w których nowa osoba przejmuje teren, w obrębie którego zamieszkuje dziecko, konieczne jest zapewnienie niezwłocznego i szczegółowego przekazywania informacji pomiędzy dzielnicowymi o sytuacji dziecka, w którego rodzinie wystąpiły interwencje Policji (bez względu na ich przyczynę), wydanych nakazach lub zakazach na podstawie art. 15aa i art. 15aaa ustawy o Policji, lub o innych powodach, dla których rodzina była w kręgu zainteresowania Policji.

4. Zapewnienie, poprzez współpracę z miastem (...), funkcjonariuszom Policji pracującym w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej bezpłatnej i anonimowej konsultacji psychologicznej oraz udziału w superwizjach dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

IV. Rekomendacje, które dotyczą funkcjonowania systemu ochrony małoletnich

Poniższe rekomendacje są skierowane do osób odpowiedzialnych za następujące działy administracji rządowej: sprawiedliwość, równość, informatyzacja, zabezpieczenie społeczne, ochrona zdrowia, oświata i wychowanie, sprawy wewnętrzne, administracja, szkolnictwo wyższe i nauka.

Rekomendacje systemowe:

1. Ustawowe uregulowanie skutecznego przepływu informacji (przetwarzania danych osobowych) w ramach współpracy międzysektorowej i koordynacji działań w różnych sektorach, tj. oświaty, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, sprawiedliwości, Policji. Informacje przetwarzane w ramach współpracy międzysektorowej powinny być:

- 1) widoczne dla rodziców/opiekunów oraz osób niepełnoletnich powyżej 16 r.ż. (np. ze względu na odrębny wymóg zgody na leczenie). Powinny zawierać informacje o urzędnikach lub specjalistach, którzy przeglądają te dane, aby koordynować wsparcie;
- 2) konieczne i wystarczające dla efektywnej współpracy wszystkich specjalistów, którzy działają na rzecz dziecka i jego rodziny.

2. Stworzenie ogólnopolskiego systemu teleinformatycznego, który umożliwia korzystanie z zasobów danych gromadzonych przez sektory usług publicznych, tj. ochronę zdrowia, oświatę, pomoc społeczną.

Celem ww. systemu jest umożliwienie koordynacji wsparcia oraz wczesnej interwencji w sytuacji doświadczania przemocy przez małoletnich lub ryzyka jej występowania. Dostęp do informacji, w tym historycznych zapisów, zwiększa prawdopodobieństwo prawidłowego oszacowania zagrożenia życia lub zdrowia niepełnoletniego.

3. Szkolenia świadomościowe dla pracowników socjalnych, policjantów, kuratorów sądowych, osób pracujących w systemie pieczy zastępczej, przedstawicieli oświaty oraz dla przedstawicieli służby zdrowia w zakresie priorytetyzowania dobra dziecka i respektowania praw dziecka oraz uważności na dobro małoletnich pozostających pod opieką rodzica/opiekuna, któremu ograniczono władzę rodzicielską lub jej pozbawiono w stosunku do innych dzieci.

4. Szkolenia merytoryczne w zakresie przemocy i (w szczególności) zaniedbywania dziecka jako sytuacji dewastujących rozwój i dobrostan dzieci, w tym na temat specyficznych i niespecyficznych oznak oraz czynników ryzyka związanych z sytuacją rodziny (w tym np. niestabilność rodziny, zmiana partnerów), jej historią oraz czynników związanych ze specyfiką dziecka (np. gdy rozwój lub zdrowie dziecka charakteryzuje się różnymi problemami). Szkolenia te powinny wskazywać na konieczność uwzględniania tych informacji w analizach przypadków oraz ich odpowiedniego dokumentowania.

5. Wprowadzenie w systemie ochrony zdrowia standardu badania przesiewowego do stosowania bezpośrednio po urodzeniu się dziecka w kierunku ryzyka krzywdzenia dziecka w postaci prostego kwestionariusza pytań zadawanych matce dotyczących występowania podstawowych czynników ryzyka krzywdzenia.

7. W całym systemie ochrony dzieci (w rozumieniu wielu sektorów zaangażowanych) uwaga powinna być kierowana na rodzinę jako całość składającą się z różnych osób, a nie wyłącznie na dziecko/dzieci w stosunku do których mają lub miały miejsce niewłaściwości w sprawowaniu opieki i wychowaniu. W ten sposób, w systemie kluczowe staje się uwzględnianie ryzyka krzywdy dziecka i zwiększa się szansa zabezpieczenia dobrostanu i bezpieczeństwa dziecka/dzieci, wobec których nie wystąpiły konkretne zgłoszenia.

Rekomendacje sektorowe:

A. Pomoc społeczna

Eksperti rekomendują:

1. Opracowanie dla pracowników pomocy społecznej, którzy pracują z rodziną i dzieckiem, czyli pracowników socjalnych, asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, poziomów ryzyka poważnej krzywdy dla dzieci:

- poziom wysoki ryzyka poważnej krzywdy dla dzieci,
- poziom średni ryzyka poważnej krzywdy dla dzieci,
- poziom niski ryzyka poważnej krzywdy dla dzieci.

Poziomy te powinny uwzględniać czynniki ryzyka poważnej krzywdy dziecka takie jak np.:

- samotne wychowywanie dziecka¹,
- izolacja społeczna, brak wsparcia ze strony pozostałej rodziny,
- niestabilna sytuacja rodziny (sytuacja dotycząca pracy, finansów oraz zamieszkania),
- częste zmiany partnerów życiowych przez rodzica/opiekuna sprawującego bezpośrednią pieczę nad małoletnim,
- negatywna historia życia rodziców, w tym własne doświadczenia przemocy i zaniedbywania w dzieciństwie oraz problemy rozwojowe, w tym psychiczne,
- negatywna historia opieki i wychowania w rodzinie:
 - ograniczenie władzy rodzicielskiej poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej innych dzieci - rodzeństwa małoletniego,
 - nadzór opiekuńczy w rodzinie nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej,
 - wcześniejszy pobyt w pieczy zastępczej rodzica/opiekuna.
- zdiagnozowane w rodzinie inne problemy opiekuńczo – wychowawcze,
- w rodzinie w przeszłości (lub obecnie) nadużywanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych,
- ustalone występowanie problemów psychicznych rodzica,
- inne sytuacje i czynniki, które nie pojawiły się w tym i innych dotychczas analizowanych zdarzeniach.

Na podstawie występowania lub braku czynników ryzyka poważnej krzywdy dziecka, a zwłaszcza ich kumulacji, powinno się określać poziom ryzyka doznania poważnej krzywdy dziecka i na tej podstawie w indywidualnym planie pomocy rodziny określać intensywność monitorowania sytuacji rodziny, oraz rodzajów wsparcia i działań podjętych na rzecz ochrony dziecka.

W rodzinach określonych wysokim poziomem ryzyka wystąpienia poważnej krzywdy dziecka winno się zintensyfikować wizyty służb monitorujących i wspierających rodzinę, oraz zintensyfikować działania interdyscyplinarne we współpracy z sądem rodzinnym, Policją, oświatą, ochroną zdrowia i innymi służbami zgodnie z potrzebą. W takich przypadkach

¹ W bardziej współczesnym nazewnictwie – samodzielne wychowywanie dziecka.

eksperci rekomendują każdorazowe wystąpienie do sądu rejonowego z wnioskiem o wydanie zarządzeń opiekuńczych oraz, jeśli zachodzą przesłanki z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r., poz. 177 t.j), przyznanie rodzinie asystenta rodziny.

Analizowanie rodziny pod kątem poziomów ryzyka poważnej krzywdy dla dzieci winno być obligatoryjne dla każdej rodziny pozostającej w kręgu zainteresowania służb.

2. Eksperci rekomendują zmianę w Kwestionariuszu Rodzinnego Wywiadu Środowiskowego Część IV dla pracowników socjalnych. Zmiana ma polegać na dodaniu pytania, które dotyczy obecności dziecka podczas czynności przeprowadzania wywiadu, a w przypadku nieobecności wymogu wskazania przyczyny nieobecności. Pozwoli to intensywniej sprawdzać stan bezpieczeństwa małoletnich w sposób bezpośredni.

3. Zgodnie z art. 121a ustawy o pomocy społecznej wprowadzenie systemowej możliwości korzystania z superwizji pracy socjalnej pracownikom socjalnym a także umożliwienie korzystania z superwizji dla asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

4. Utworzenie w ośrodkach pomocy społecznej grup wsparcia prowadzonych przez psychologów dla chętnych pracowników socjalnych i asystentów rodziny zajmujących się przemocą domową. Ponadto, eksperci zalecają, aby zapewniać możliwość indywidualnego korzystania z konsultacji psychologicznych ww. grupom zawodowym, w związku z wykonywaną pracą.

5. Szkolenia dla pracowników socjalnych, asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej podnoszące kompetencje w zakresie rozpoznawania nieoczywistych symptomów przemocy domowej, w tym przemocy w formie zaniedbania – jej oznak i czynników ryzyka w rodzinie. Istotne jest aby była to odpowiednia jakość (oparcie merytoryczne na aktualnej wiedzy) i forma szkoleń z wykorzystaniem metod aktywizujących (warsztaty, praca na przypadkach, metody kreatywne, aktywizujące, eksperci – praktycy).

6. W przypadku zdiagnozowania w rodzinie przemocy domowej wobec małoletniego w formie różnego rodzaju zaniedbań (opiekuńczo – wychowawczych, medycznych,

higienicznych, innych) eksperci zalecają każdorazowo wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny.

B. Ochrona zdrowia

Eksperci rekomendują:

1. Zwiększenie liczby wysokiej jakości szkoleń merytorycznych dla pracowników służby zdrowia - w szczególności dla położnych wizytujących, pielęgniarek POZ, podnoszących kompetencje w zakresie możliwości podejmowania działań prawnych i z obszaru pomocy społecznej, w tym w zakresie ścieżki zgłaszania zaniedbań i podejrzeń stosowania przemocy lub (i) zaniedbywania wobec dziecka. Istotne jest, by była to odpowiednia jakość i forma szkoleń (obecnie dominuje bierna – typu wykłady, prezentacje) z wykorzystaniem metod aktywizujących, takich, jak praca na przypadkach, metody kreatywne, aktywizujące oraz aby były one realizowane przez ekspertów-praktyków.
2. W przypadku trudności w realizacji wizyty patronażowej położnej lub odmowy wizyty patronażowej lekarza POZ, każdorazowo w dniu wypisu informowanie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej o tym fakcie oraz złożenie wniosku do sądu rejonowego, Wydział Rodzinny i Nieletnich o wgląd w sytuację rodziny. Zastosowanie powyższej ścieżki zaleca się również w sytuacji zdiagnozowania czynników ryzyka krzywdy dziecka np. wcześniejsze umieszczenie w pieczy innych dzieci z rodziny małoletniego, lub inne okoliczności budzące niepokój o dobrostan dziecka.
3. W przypadku braku realizowania przez rodzica obowiązkowych szczepień wspierających bezpieczeństwo i zdrowie dziecka niezbędnym jest wprowadzenie procedur prowadzących do nawiązania kontaktu z rodzicami dziecka lub innymi osobami sprawującymi opiekę nad dzieckiem, a w przypadku dalszego zaniedbania obowiązku szczepienia poinformowanie sądu rodzinnego o zagrożeniu dobra dziecka.

C. Sprawiedliwość

Eksperci rekomendują każdorazowe przeprowadzanie postępowania w przedmiocie władzy rodzicielskiej nad małoletnim pozostawionym pod opieką rodzica/opiekuna, który został negatywnie rozpoznany pod względem kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, w tym nastąpiło umieszczenie innych dzieci w pieczy zastępczej. Działanie to ma na celu ocenę ryzyka

powielania zagrożeń względem pozostawionego w rodzinie dziecka, przy jednoczesnym zapewnieniu systemowego wglądu w jego sytuację (np. asystentura rodziny, nadzór kuratora sądowego).

D. Sprawy wewnętrzne, pomoc społeczna, sprawiedliwość, równe traktowanie, ochrona zdrowia, oświata:

Eksperci rekomendują standardowe przeprowadzanie lokalnej analizy przypadku zdarzenia w sytuacji śmierci dziecka lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu dziecka w wyniku przemocy domowej, na terenie gminy właściwej dla miejsca zamieszkania dziecka, które poniosło śmierć lub doznało ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Analiza ta powinna polegać w szczególności na identyfikacji czynników i sytuacji jakie wystąpiły ze strony różnych instytucji i służb, które mogły mieć znaczenie dla zaistnienia zdarzenia oraz prowadzić do ustalenia charakteru i jakości współpracy, przepływu informacji oraz kolejności wykonywanych działań przez przedstawicieli instytucji lub podmiotów, jakie zawodowo zajmowały się rodziną oraz dzieckiem, które doznało przemocy. Analiza taka powinna się odbyć w ciągu sześciu miesięcy od zdarzenia, które jest przedmiotem analizy. Jej celem powinien być też plan zmian na rzecz doskonalenia lokalnego systemu ochrony dzieci.

Eksperci zwracają również uwagę na fakt, że przedstawiciele podmiotów, które nie są ustawowo zobligowane do uruchamiania procedury „Niebieskie Karty” np. kuratorzy sądowi, pracownicy punktów informacyjno-konsultacyjnych, przedstawiciele żłobków itd. mają możliwość dokonywania zgłoszenia podejrzenia występowania przemocy domowej bezpośrednio do zespołu interdyscyplinarnego właściwego dla miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej – podstawa prawna art. 9a ust. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).

E. Sprawy wewnętrzne, Policja:

Eksperci rekomendują:

1. Podjęcie działań umożliwiających każdorazowe stosowanie art. 14 i art. 15 ustawy o Policji w celu dokonania sprawdzenia informacji o osobie pozostającej w związku z rodzicem biologicznym dziecka, wobec którego są wykonywane czynności lub są zbierane informacje w związku z przemocą domową. W przypadku stwierdzenia istnienia informacji mogących

zwiększać prawdopodobieństwo zastosowania przemocy przez tą osobę wobec dziecka niezbędnym jest podjęcie działań informujących o tym fakcie inne podmioty pracujące z rodziną takie jak kurator sądowy, pracownik socjalny, asystent rodziny i inni.

2. Zapewnienie udziału w superwizji grupowej policjantom wykonującym czynności w ramach przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności dzielnicowym, a także policjantom wykonującym czynności w sprawach, w których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w związku z przemocą domową.

Udział policjantów w superwizji powinien następować poprzez wytypowanie uczestników superwizji przez ich przełożonych i być regułą w sprawach wyżej wymienionych.

Zorganizowanie superwizji może następować we współpracy z podmiotami zewnętrznymi np. organizacjami pozarządowymi i może odbywać się poza siedzibą jednostek organizacyjnych Policji.

Osoby pełniące funkcje kierownicze w Policji, którym podlegają policjanci wykonujący czynności w ramach przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności dzielnicowi, a także policjanci wykonujący czynności w sprawach, w których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w związku z przemocą domową, powinni zostać przeszkoleni w zakresie funkcji jakie pełni pomoc psychologiczna oraz superwizja.

VIII. Propozycje wydania lub zmiany aktów normatywnych

A. Sprawiedliwość

Eksperci rekomendują:

W ustawie o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich z dnia 13 maja 2016 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1802) w rozdziale „4D Pozostałe szczególne środki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem oraz podmioty wskazane do ich realizacji”, wprowadzić podstawę prawną, która pozwala przeprowadzić lokalną analizę zdarzenia (śmierci lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu dziecka). Analiza ta będzie ograniczać się do wspólnych uzgodnień przez konkretne podmioty działające lokalnie, form ich współpracy, w tym przepływu informacji w sprawach, które dotyczą przemocy wobec dzieci.

Lokalna analiza przypadku nie będzie mieć na celu ustalania ewentualnych błędów lub niedopełnienia obowiązków przez przedstawicieli podmiotów, które przeprowadzają analizę.

Lokalna analiza powinna być wykonana w ciągu sześciu miesięcy od zdarzenia, które jest przedmiotem analizy. O wynikach analizy powinien być poinformowany pisemnie Zespół do spraw analizy zdarzeń na skutek których, małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Realizacja lokalnej analizy powinna stanowić zadanie własne gminy.

B. Pomoc społeczna

1. W Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 794 i 803), w Kwestionariuszu Rodzinnego Wywiadu Środowiskowego, w części IV dotyczącej osób lub rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (aktualizacja wywiadu), dodać pytanie dotyczące obecności małoletniego przy przeprowadzaniu wywiadu środowiskowego, a w przypadku nieobecności dziecka wymóg, wskazania przyczyny tej nieobecności.

2. W Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, 1572, z 2025 r. poz. 620, 718) w art. 121a dodać asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

C. Równe Traktowanie

W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673 t.j.) w art. 9a w ust. 11 dodać zapis gwarantujący udział w pracach grupy diagnostyczno-pomocowej koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w sytuacji, w której procedurą „Niebieskie Karty” jest objęte dziecko pozostające pod opieką osoby, której inne dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.